

OBSAH

Predhovor	5
Všeobecný úvod do problematiky	9
Všeobecné a teoretické problémy klinickej psychológie	
I. Náplň a základné problémy klinickej psychológie	17
1. Náplň a oblasti klinickej psychológie	19
2. Náplň práce klinického psychológa	22
3. Zásady práce klinického psychológa	25
4. <u>Problém normality</u>	29
A. Pojem duševného zdravia a poruchy	31
B. Kritériá normality osobnosti	34
C. Štatistická koncepcia normality	36
D. Sociálno-normatívna koncepcia	37
E. Adaptačná koncepcia	38
II. Historické údaje klinickej psychológie	41
1. Vývin v rámci histórie psychiatrie, pediatrie a psychológie	41
2. Vlastné dejiny klinickej psychológie	44
3. Klinická psychológia u nás	50
III. Smery a teórie v klinickej psychológii	55
1. Celostná teória	57
2. Smery hlbinej psychológie	60
A. Freudova psychoanalýza	60
B. Neofreudizmus	63
C. Kritické hodnotenie psychoanalýzy a neofreudizmu	66
D. Individuálna psychológia A. Adlera	69
E. Analytická psychológia C. G. Junga	71
3. Psychobiológia	73
4. Daseinsanalýza	73
5. Reflexná teória a teória učenia ako teoretický základ klinickej psychológie	75
A. Reflexná teória a podmieňovanie v klinickej psychológii	78
B. Experimentálne neurózy v pavlovovskej a mimopavlovovskej škole	81

C. Teória učenia – formy a zákonitosti učenia	84
D. Vysvetlenie vzniku porúch podľa teórie učenia	90
IV. Činitele vzniku a vývinu porúch	97
1. Exogénne činitele a problém heritability duševných funkcií a porúch	97
2. Psychogénne činitele	102
A. Konflikt a psychotrauma	103
B. Frustrácia a deprivácia	106
C. Strach – anxieta	111
D. Postoje a interpersonálne vzťahy	115
E. Psychická záťaž – stres	120
3. Epidemiologické činitele	126
V. Metodologické problémy a výskum v klinickej psychológii	128
1. Všeobecné metodologické princípy	128
2. Metodologické špecifickosti klinickej psychológie	133
3. Metóda	136
4. Špecifickosti klinického výskumu	138
Špeciálne problémy klinickej psychológie	
VI. Individuálne odlišnosti v duševnej činnosti	147
1. Vnímanie	147
A. Individuálne osobitosti vo vnímaní	148
2. Pozornosť	150
A. Vlastnosti pozornosti	151
B. Zmeny pozornosti	152
3. Vedomie	154
A. Charakteristiky vedomia	154
B. Zmeny vedomia a hypnóza	154
C. Spánok a sny	156
4. Obrazotvornosť – fantázia	157
5. Pamäť a učenie	160
A. Zmeny pamäti	162
B. Učenie	163
6. Myslenie a reč	165
A. Individuálne odlišnosti	166
B. Reč	166
7. Emotivita – city	170
A. Základné citové kvality	172
B. Individuálne osobitosti	174
8. Vôľové konanie	176
A. Jednotky konania a správania	178
B. Individuálne odlišnosti	178
VII. Osobnosť a adaptácia	180
1. Štruktúra a črty osobnosti	181
A. Dimenzia a typ	182
B. Črty a faktory osobnosti	187
C. Sebavedomie a sebachápanie	190
2. Hodnotenie a sebahodnotenie	191

3. Adaptácia	194
A. Mechanizmy primeranej a neprimeranej adaptácie — kompenzačné me- chanizmy	197
VIII. Schopnosti a hodnotenie ich úrovne	201
1. Teória schopností	201
2. Intelekt a jeho hodnotenie	205
3. Odlišnosti v úrovni intelektu	209
A. Zvýšená úroveň intelektu	210
B. Znížená úroveň intelektu — mentálna retardácia	211
4. Špeciálne schopnosti a ich poruchy	218
A. Špecifické poruchy schopností	218
IX. Dysadaptácia, porucha a defekt	222
1. Deviácia a porucha	222
A. Problém klasifikácie porúch	226
2. Neurotická maladaptácia	229
3. Charakterové defekty a drogová závislosť	236
A. Psychopatická osobnosť	237
B. Abúzus drog — drogová závislosť	241
C. Abúzus alkoholu	244
4. Poruchy správania a maladjustácia	246
A. Delikvencia	247
B. Tuláctvo a úteky z domu	252
C. Záškoláctvo a nedisciplinovanosť	252
D. Dificility a instabilita	254
5. Zmyslové defekty a telesné chyby	254
A. Psychologické vyrovnávanie sa s defektom	256
X. Psychologické aspekty pri telesnej chorobe a hospitalizácii	257
1. Všeobecné otázky	258
A. Psychogénne činitele pri vzniku a v priebehu choroby	258
B. Psychológia bolesti	264
2. Vplyv choroby na psychiku	266
3. Psychologické aspekty psychosomatických chorôb	269
A. Niektoré psychosomatické choroby	272
B. Parciálne psychosomatické poruchy	277
4. Psychologické problémy pri hospitalizácii	278
XI. Neuropsychológia	284
1. Štruktúra mozgu a psychické funkcie	285
2. Duševné zmeny a poruchy pri mozgových léziách	290
A. Lézie čelového laloka	292
B. Lézie temenného laloka	295
C. Lézie spánkového laloka	296
D. Lézie záhlavného laloka	297
3. Fatické funkcie a ich vyšetrenie	298
4. Niektoré otázky neuropsychodiagnostiky	302

XII. Prístup k jednotlivému prípadu a všeobecné problémy psychologického vyšetrenia	309
1. Charakteristiky individuálneho prístupu k pacientovi	310
A. Predbežné informácie	312
B. Nadviazanie osobného kontaktu	313
2. Interview	314
3. Psychodiagnostické vyšetrenie	317
A. Psychodiagnostické metódy – metodologické princípy a zásady práce s nimi	317
B. Proces psychologického vyšetrenia	324
4. Pozorovanie	327
5. Diagnostická úvaha a nález	331
6. Psychodiagnostika a psychoterapia	334
7. Hľadisko prevencie a psychohygieny	342
Doslov	348
Príloha A. Systém triedenia psychodiagnostických metód	350
B. Výňatok z medzinárodnej klasifikácie duševných porúch	353
C. Prehľad dôležitých psychotropných látok	356
D. Kontrolné otázky (otázky a príklady na samostatné riešenie)	357
Literatúra	359
Zoznam obrázkov	372
Zoznam tabuliek	374
Resumé	375
Menný register	381
Vecný register	388